

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)
परीक्षा : डिसेंबर-२०२५
सत्र - १
विषय : माहिती संप्रेषण आणि समाज (ML24-115/ML 25-115)

दिनांक : ११/१२/२०२५ गुण : १०० वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)
१. ----- हे जागतिक माहिती जाळे आहे.
अ) विपोनेट ब) विपो
क) इफ्ला ड) वरीलपैकी नाही
 २. लायब्ररीज आर टू बी पेड फॉर असा विचार सर्वप्रथम----- यांनी मांडला.
अ) गार्डन थॉमसन ब) विल्यम मार्टिन
क) डोनाल्ड अर्कहर्ट ड) ए.डी.डिकिन्सन
 ३. ----- इ. स. १९३५ मध्ये ग्रंथालयशास्त्राचे वर्ग मराठी माध्यमामधून चालविण्यास सुरुवात केली.
अ) पुणे ग्रंथालय संघाने ब) महाराष्ट्र ग्रंथालय संघाने
क) अमेरिका ग्रंथालय संघाने ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
 ४. इ. स ----- मध्ये ग्रंथपालनाचा अभ्यासक्रम अमेरिकेमध्ये मेलविल ड्युई यांनी सुरु केला.
अ) १८८७ ब) १८७७
क) १८९७ ड) १८६७
 ५. वीपो चे मूलभूत कार्य म्हणजे आंतरराष्ट्रीय कारारामध्ये ----- यांचा उपयोग करणे.
अ) विज्ञान व तंत्रज्ञान ब) प्रमाणके व संकेत
क) मूल्यमापन व संरक्षण ड) यापैकी नाही
 ६. ----- ज्ञान सूचित स्वरूपात असते.
अ) व्यक्त ब) ध्वनीत
क) अव्यक्त ड) घोषित
 ७. वैद्यकीय क्षेत्रामध्ये ----- च्या साहाय्याने सर्जरीकरिता माहितीचा उपयोग करता येतो.
अ) पिडीएफ ब) इमेज
क) एक्सेल ड) यापैकी नाही
 ८. १९६१ मध्ये विल्यम जे गुड यांनी लायब्ररी क्वार्टरली या मध्ये ----- हा लेख लिहिला.
अ) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी ब) फ्रॉम ऑकुपेशन टू प्रोफेशन
क) प्रोफेशनल एथिक्स फॉर लायब्ररी ड) यापैकी नाही
 ९. ज्ञान व्यवस्थापनाच्या कल्पनेचा उगम ----- यांच्या लिखाणात पाहावयास मिळतो.
अ) पीटर ट्रकर ब) पॉल स्ट्रासमान
क) पीटर सेर्ग ड) वरीलपैकी सर्व
 १०. स्वातंत्र्यपूर्व काळात सयाजीराव गायकवाड महाराजांनी इ.स. ----- मध्ये संस्थानात नवीन ग्रंथालये स्थापन केली.
अ) १९२१ ब) १९११
क) १९३१ ड) १९४१

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. विपोची संकल्पना स्पष्ट करून त्याची उद्दिष्ट विशद करा.
 २. लासवेल यांचे संप्रेषण प्रारूप स्पष्ट करा.
 ३. ज्ञान व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. ग्रंथपालन व माहितीशास्त्राचे शिक्षण व भारतामधील विकास याबद्दल सविस्तर माहिती द्या.
 २. संप्रेषण म्हणजे काय ? संप्रेषणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ३. डिजिटल युगात कॉपीराइट कायद्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. WIPONET
 २. कॉपीराइट संरक्षणाची तत्वे
 ३. माहिती एक विक्रिय वस्तू

English Translation

Information Communication & Society (ML24-115 / ML 25-115)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. _____ is a global information network
a) WIPONET b) WIPO
c) IFLA d) None of the above
 2. Who has laid down the concept that libraries are to be paid for _____
a) Garden Thomson b) William Martin
c) Donald Urquhart d) A D Dickinson
 3. _____ In 1935, library science classes were started through Marathi medium
a) Pune Library Association b) Maharashtra Library Association
c) America Library Association d) None of the above
 4. In _____, librarianship course was started in America by Melville Dewey
a) 1887 b) 1877
c) 1897 d) 1867
 5. The main role of WIPO is to make use of _____ in the international agreement
a) Science and technology b) Standards and indications
c) Evaluation and protection d) None of the above
 6. Which knowledge is in the indicative form _____
a) Expressed b) Audio
c) Unexpressed d) Declared
 7. In the medical field _____ helps during the surgery
a) PDF b) Image
c) Excel d) None of the above
 8. In 1961 the _____ article was written by William J. Good in library quarterly
a) Information Technology b) Form Occupation to Profession
c) Professional ethics for library d) None of the above
 9. The origin of the concept of knowledge management can be seen in the writings of _____
a) Peter Drucker b) Paul Struassman
c) Peter Serge d) All of the above
 10. Sayajirao Gaikwad Maharaj in the pre-independence era. New libraries were established in the institute in _____
a) 1921 b) 1911
c) 1931 d) 1941

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain the concept of WIPO and its objectives.
2. Explain the communication model by Lasswell.
3. Explain the concept of knowledge management.

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Give detailed information about library and informatics education and development in India.
2. What is communication? Explain the different models of communication.
3. Explain the importance of legislation in digital environment.

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. WIPONET
 2. Copyright protection principles
 3. Information as a commodity
-